

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בא – יו"ד-שבת

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
שנת מאה ועשרים לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" גאלדע פרווא תחי'
נולדה למזל טוב ביום ל' מנ"א
- אדר"ח אלול ה' תהא שנת פלאות אראנו
ולזכות אחי' ואחותה
חיילי "צבאות השם" משה זאב, מרים זלאטא,
נחום יוסף ומנחם מענדל שיחיו
*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת שיינא שיחיו בנימינסון

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' ירחמיאל וזוגתו מרת פייגא חנה שיחיו בנימינסון

הרה"ת ר' שלום וזוגתו מרת לאה שיחיו פערל

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved One

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. הסוכריות שנשלחו על-ידי
מלאך מיכאל

כ"ק מורי וחמי אדמו"ר, בעל ההילולא (של שבוע זה),¹ סיפר², שכאשר אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע התחיל ללכת ל"הדר", עדיין היה הרבי ה"צמח-צדק" בחיים, וכשהוליקוהו לחדר זרק אליו סוכריות, ואמר לו שמלאך מיכאל זרקן אליו. דברים אלו נתקבלו אצלו מאד והוא סרב לאכול את הסוכריות, כי יקר בעיניו. בערב פסח, כאשר נהגו³ לבדוק את כיסי הילדים הקטנים, קרא ה"צמח-צדק" לאבי ושאלו היכן הסוכריות, ואז הוא הוכרח לאכול. מסיפור זה – כמו מכל הסיפורים של רבותינו נשיאינו, ובמיוחד מספורם שהתרחשו אצלם עצמם – ניתן ללמוד מספר הוראות, ולא רק בענין החינוך (כפי שהרבי סיים בעצמו ש"חינוך כזה אנו צריכים"), המודגש בפרשתנו – לגבי פסח – "והגדת לבנך..."⁴, "והיה כי ישאלך בנך..."⁵, אלא אף ענינים הלכתיים לגבי איסור חמץ ועוד, שגם על כך לומדים בפרשתנו⁶.

ב. מדוע לא איפשר ה"צמח-צדק" את מכירת הסוכריות בחמץ?

לכאורה, יש להבין: אם הסוכריות יקרו כל-כך בעיני כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע והוא סרב לאכול – והן אכן היו יקרות, כי ניתנו על-ידי ה"צמח-צדק" – מדוע עמד ה"צמח-צדק" על כך שהוא יאכלן לפני פסח, ולא איפשר לו להמשיך ולשמרן על-ידי מכירתן יחד עם כל החמץ?

ובמיוחד, שנוהג זה נמצא אצל גדולי ישראל בקשר לשיריים שקבלו מצדיק, שכאשר היה דבר חמץ, הם מכרוהו במכירת חמץ⁷.

(1) שבת פ' בא, י"ד שבת, ה"שית. ולהעיר שהקביעות בשנה זו (תשל"ז) היא כבשנת ההסתלקות.
(2) סה"ש תשא' ע' 30.
(3) ראה שו"ע אדמו"ר סי' תלג סמ"ב.
(4) יג. ה. וראה מכילתא ופרשי" שם.
(5) שם, יג. מכילתא ופרשי" שם, וראה לקו"ש ח"ו ע' 268 ואילך.
(6) יב, טו. יט, כ. יג, ג ואילך.
(7) רבינו הקדוש מראהטין ז"ע ה' מוכר פ"א גלוסקא יפה"ל מלחם הפנים של ה"ח"ק מ"ר יצחק אייזיק מוידויטשוב ז"ע. וכן שמעתי כמה מהחסידים כשיש להם שירי מנחות מ"ב הלוח של צדיק כ' מוכרין אותו עד אחר פסח כ"ו (הובא בטעמי המנהגים עניני פסח עד ר"ע בקו"א).

כיון שלא כך הורה לו ה"צמח-צדק" לעשות, ניתן היה, לכאורה, לדייק ולומר, שהוא סבר שבמקרה זה: א) אסור לעשות כך, מפני שהוא מעוניין לקבל זאת בחזרה לאחר הפסח, והוא רוצה בקיומו של החמץ⁸, (ב) המכירה לגוי אינה מועילה, כי מכירת חמץ מותרת למרות שהיא בהערמה (ולמעשה מתכוונים לקבל לאחר הפסח בחזרה את החמץ המכור, ומותר מלכתחילה למכור, לנכרי המכירו ומידוע... אף-על-פי שהוא יודע בהנכרי שלא יגע בחמצו כלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח ואז יחזירנו לו⁹) כי זה מדרבנן¹⁰, אבל בעניננו המכירה היא הערמה ניכרת¹¹, ובמקרה כזה לא התירו חכמים את המכירה¹².

אך אי-אפשר לומר כך, כי: א) אדמו"ר הוקן אינו מזכיר בשולחן-ערוך¹³ את האיסור, רוצה בקיומו לגבי חמץ בפסח, (ב) לדעת רוב הפוסקים, ובמיוחד לדעת אדמו"ר הוקן,

(8) ראה טור או"ח סי"ט תנ. וראה מנח"י כלל פה סקט"ו. אסר מטעם זה בשו"ת ערוגת הבוסם או"ח סי' קיב בשאלה תנ"ל (אחת מ"ב חלות שה' מונח על שלחן הטהור של כ"ק אדמו"ר הרה"ק ר"י מבעלזא ז"ע וניתן לו והוא חביב בעיניו וכו' אם רשאי למכרו עם החמץ בשטר מכירה כו").
(9) שו"ע אדה"ז סי' תמח סי"ז משו"ע שם סי"ג. וראה שם סי"ד ואדה"ז (סי"ז). ט"ז שם סק"ז (ואדה"ז סכ"ג). ונראה שכל אדם יאמר כן לעכ"ם בפירוש ויועיל בזה ששום אדם לא יכול לקנות מהעכ"ם.
(10) ראה בכור שור לפסחים כא, א. הובא במק"ח סי' תמ סק"ג. וראה שו"ת צ"צ או"ח סמ"ח (נדפס בהוספות לשו"ע אדה"ז ע' 42 [1348]), דלדעת אדה"ז וכו' אי"ו הערמה האסורה וכו', אבל הכא שוהו דרך מקח וממכר אין הערמה ניכרת. וראה פס"ד להצ"צ או"ח לסי' תמח (לב, ב). נדפס בהוספות שם ע' 44 [1350]) דאף שכו' המ"א דבדיעבד מהני אפי' לא מסר לו המפתח מ"מ, כשהוא בעירו ואינו מוסר לו המפתח גרע טפי דהוה הערמה ניכרת. ובפס"ד (לב, ד). נדפס בהוספות שם כג, א [תרע"ז] דהמכירה היא רק לצורך הפקעת איסור ב"י וכו'. ולהעיר משו"ע אדה"ז סי' תמח סוס"ח.
(11) ערו"ו פירש דברי הערוה"ב בשו"ת אבני זכרון ח"ג סכ"ה (אות ד').
(12) ראה בכור שור ושאר המקומות שנשמנו בהערה 10.
(13) בס"ל תנ"כ בהר"ד, אסור להשכיר לגוי כלי שמבשלין בו ע"ג האור" (שע"ז כתב הטור הא דרוצה בקיומו (כנ"ל הערה 8), כי"א כ' שם, יגיע לישראל תנאה מהחמץ" (אף שכן פי' במג"א שם (סק"א) דברי הטור, רוצה בקיומו, אבל עכ"פ מוכח מדברי אדה"ז שהאיסור הוא מצד התנאה).^{*} וכן דעת כמה פוסקים דלא אסרינן חמץ בפסח משום רוצה בקיומו – ראה פרי"ח סי' ת"ג סק"ז. משא"כ דעת המנח"י (הנ"ל בהערה 8) וישו"ע הובא בשו"ת ערוה"ב שם. וראה שו"ת חת"ס או"ח סקט"ו בסופו. סי' קיט בתחלתו. מקו"ח סי' תנ סק"ו. וראה שו"ת אבני זכרון שם אות ב' ואילך. ש"ד מערכת חו"מ סי"ח אות כה (א' קיד, א ואילך).

* וראה בקו"א סתמ"ו סק"ב מה שמבאר לדעת המנח"י.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורגם של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נתיבות: שתי חוברות על הנתיבות שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ההילולא ישלים וימלא גם מה שנחסר בהתפשטות והפצת המעינות בגלל המניעה ועיכוב בכח הדיבור דבעל ההילולא, הן ע"י לימודו לעצמו בדיבור והן בהפצת המעינות חוצה לאחרים.

ב) בגלל הטעם ש,האדם רגיל בכל השנה בחמץ ומחמת רגילותו קרוב הוא לשכחה שישכח את איסורו ויאכל ממנו" (אם הוא יהיה „בגבולו"19).

ומוצאים במפורש שאפשר לעשות כך מלכתחילה: להוציא את החמץ מרשותו ולהפקירו במקום הפקר, ולזכות בו לאחר הפסח20 (וכמדומה שמסופר בסיפורי חיי כמה חסידים הנוהגים בקבלת שיריים, שנהגו כן).

הטעם הפשוט לכך שה„צמח-צדק" לא הורה לעשות כך הוא: אמנם, לפי מספר דעות20 מותר להפקיר את החמץ לפני זמן איסורו במחשבה לזכות בו לאחר הפסח, אבל מ„שאר הפוסקים"21 מובן שאין הדבר מועיל22. וכך פוסק אדמו"ר הזקן23 „אפילו הניחו במקום

מכירת החמץ היא מכירה גמורה באופן שהיא מונעת גם מעבירה של „בל יראה ובל ימצא" שמדאורייתא (שהרי החמץ הנמכר איננו בכלל ביטול והפקר)14.

ג. שלילת האפשרות של הפקרת החמץ

לכאורה, ניתן היה במקרה המסופר למצוא פתרון אחר לשמירת החמץ בשלמותו ללא הודקקות למכירת חמץ לגוי: הפקרת החמץ לפני זמן איסורו.

אמנם ביטול והפקר החמץ מועילים רק מן התורה כדי למנוע מעבירה של „בל יראה ובל ימצא", כפי שלומדים מ„ולא יראה לך" – „שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל הפקר"15, אבל חכמים גזרו שאין די בהפקר ויש לבער את החמץ16 במעשה ממש, אך בכל זאת יש לכך פתרון:

אפשר להפקיר את החמץ לא רק בלב, אלא להוציאו מרשותו ולהניחו ברשות הרבים במקום של הפקר ממש, במקום שאין מצויים בו אנשים, ולקחתו שוב לאחר הפסח –

ולכאורה, בכך מבטיחים את שני הטעמים שבגללם תקנו חכמים שאין די בביטול ובהפקר בלבד: א) ביטול והפקר „תלוי במחשבתו של האדם", וחוששים שהוא לא יפקיר „בלב שלם"17, ולכן הוא צריך להוציאו מרשותו18,

14 ראה הלכות מכירת חמץ (בסוף הל' פסח) לאדה"ו. וראה לשון אדה"ו בשו"ע סתמ"ח סכ"ג. ובסכ"ה „שהרי כבר נמכר לו לחלוטין". ובסכ"ג כ' „אין שום אדם יכול לקנותו מן הנכר", ולא הביא מ"ש המג"א שם סוסק"ד „שאם קנה ישראל את החמץ מן העכו"ם .. צריך להחזיר לבעלים" ועד"ו בט"ו שם. ובח"י סק"ד: ואם לקח צריך להחזיר ולמכור לבעלים ראשונים. (וראה מהח"ש שם). ואכ"מ (וראה מק"ח סתמ"ח סק"א). ובשו"ת צ"צ שם בסופו: ועי"ל ועיקר דאחר שאאמור"ד .. הצריך יהודי ערב קבלן .. אין זה הענמה. וראה שד"ח מערכת ח"מ ס' ט' אות טו (כרך ה' אקנב) דמשמע מהפוסקים דהוי מכירה גמורה ולא הערמה ואשר כן ס"ל גם להתב"ש.

15 כן הוא בשו"ע אדה"ו סתל"א סוס"ב. ובמ"מ על הגליין ,ספרי תוס' שם ועיין ברא"ש פ"ק ס"ד, בספרי לפנינו (ראה טו, ד) אין מפורש „הפקר". וברמב"ן ריש פסחים „שוב מצאתי בספרי .. לא יראה לך שאור אתה רואה בפלטיא" (ולפנ"ו ברמב"ן שם הביא מירושלמי (פסחים פ"ב ה"ב) אבל אתה רואה בפלטיא), וכ"ה במהר"ם ח"א פסחים 1, ב. – בפלטיא" הרי תוכנו שהפקירו. ובתוס' (ד, ב סד"ה מדאורייתא) „מאחר שביטלו הוי הפקר ויצא מרשותו ומותר מדקאמרינן אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה כו".

16 משנה ריש פסחים ובגמרא ד, ב.
17 ר"ן ריש פסחים ד"ה אלא כך. שו"ע אדה"ו שם ס"ד.
18 לשון אדה"ו שם „עד שיוציא את החמץ מכל גבולו", ללא כתב „לבערו" (עד"ל ה"ן, והצריכותו בדקה וביעור),

ובפשטות כיון שאין כאן מקומו וצ"ן במוסגר „עיי"ן ס' תמה" דשם מבואר בס"א וקודם שעה ששית די לו במה שמבערו מרשותו דהיינו שימכרנו לנכרי כו' או להפקירו ולהניחו במקום הפקר. (19 ל' אדה"ו שם, והוא טעם התוס' ריש פסחים. ר"ן שם. ורואה גם בטור שם. ומסיים אדה"ו „לפיכך הצריכו להפש אחריו ולבדוק ולהוציא מכל גבולו", ועד"ו בטור „להוציא מן הבית", אבל בתוס' לבדוק ולבערו. וראה הערה שלפנ"ו.
20 א"ו בתשובה (סוף ח"א) ס"ל תשמח. ח"ב – הלכות פסחים סרמ"ז* (הוא בהג"א פסחים פ"ב ס"ד). מהר"ם ריקאנטי ס"ל קנו הובא בעו"ש סו"ס תמו (ובאר"ו ובריקאנטי דמותר אף באכילה. ובעו"ש שם, ונראה דהאי הפקר אין צריך לא לפני ב"ד ולא לפני שלשה כו". ובשו"ת פנ"י ח"א ס"ד קרוב לסופו, דהריקאנטי איירי „שמפקירו לגמרי מכל אדם ומוציאו לשוק .. וזה ממש כמו מכירה שלנו לגוי המכירו וידוע שישמור לו חמצו עד אחר החג ויחזור לו"). שירי כה"ג הובא בפר"ח סתמ"ח סק"ה (ולדעתי בהפקר חמצו לפני עדים דוקא ואו מותר גם באכילה). ברכי יוסף סתמ"ח סק"ה בשם מגלת ספר (יכול להפקירו בפני ג'). ומדבריהם (שכנה"ג וברכ"י) מבואר שדי להפקירו אבל אי"צ להוציאו מרשותו**. וראה פמ"ג (א"א) סתמ"ח סק"ה דכשהוציא החמץ מרשותו ואומר בכיון בפה שמפקיר הפקר גמור הוא אע"פ שבלב חושב להיפוך בטר פיו אולינג. ועוד.
ולפי כל הג"ל הפ' בירושלמי (פסחים פ"ב ה"ב) הבקיר חמצו ב"ג לאחר הפסח מהו ר"י אמר אסור כו' חשש להענמה, שיערים לומר שהפקירו אע"פ שלא הפקירו, וכמ"ש ברא"ש פ"ב דפסחים ס"ד. טור ס' תמה.
ובמק"ח שם בחידושים סק"ד, ואם הפקר חמצו והניח במקום הפסד מותר אח"פ, אבל אם העמידו במקום מוצנע ברה"ר אסור (וראה ביאורים שם ססק"ט).

21 ראה ד"מ שם „מדלא כתבו שאר הפוסקים".
22 אף שס"ל שמתיר לכתולה להפקירו ולהניחו במקום הפקר קודם זמן איסורו (שלא ע"מ לזכות בו) – ראה מ"א סתמ"ח ס"ו. שו"ע אדה"ו שם ס"א (וראה שם סתל"ו סוס"ב). ובשו"ע אדה"ו סתמ"ח סוס"ב, „שמותר לעשות כן לכתולה".

23 ס' תמה ס"ב. וראה המקורות וכו' בקו"א שם. ושם,

(* בד"מ י"ו תמה סק"א כ' „שאף הא"ו בעצמו כ' לבטחו ח"ל ומותר בו". אבל בהג"א (שבפנים ההערה), והא"ו כתב שמתיר כו". וכ"ה בפס"ד להצ"צ (לב, ד), והא"ו מתיר".
**) וראה ד"מ שם, ומשמע שם (מדברי הא"ו) .. יכול להפקירו בפני אוהביו ששבתו בהן שלא יסלו כו' או שפקירו ויניחו בשוק בזמן שאין ב"א שם".

המופקר לכל, צריך שיפקירונו לגמרי בפיו ובלבו ולא יהיה בדעתו בשעת ההפקר לחזור ולזכות בו לאחר הפסח אם לא יקדמונו אחר, שאם יש בדעתו כן אינו הפקר גמור, והרי הוא כשלו ממש".

יותר מכך: „אפילו חמץ שנמצא מושלך במקום הפקר שהשליכו שם ישראל קודם שעה ששית בערב פסח כדי שלא יעבור עליו בבל יראה ובבל ימצא בפסח... שמונת לעשות כן לכתחילה, מכל מקום, לאחר הפסח אסור לכל אדם מישראל להנות ממנו"²⁴.

ד. הטעמים לשלילת ההפקרה אינם מתאימים לענינו

אך קשה לומר שזוהי הסיבה בענינו: ראשית, מדובר כאן על סוכריות שבכלל לא ברור אם יש בהן חמץ, ואף אם יש, הרי זו רק תערובות חמץ שמלפני הפסח, שבה החמץ בטל ברוב (או בששים)²⁵, ואין חל עליו כל

לדעת הרא"ם, "עובר עליו בבי" מן התורה". וראה בארוכה בהגה"י ובפי' בדרי הירושלמי בשר"ח מערכת ח"מ ס"ח אות יו (ע' 2098 ואילך).

24) שו"ע אדה"ז תמ"ח סכ"ט. ובקו"א סק"ז מ, שהגיה חמצו ברה"ד והפקירו קודם הפסח שהוא אסור בהנאה לאחר הפסח כדאיתא בירושלמי פ"ב ה"ב לפי פירושו האמיתי של המ"א והפרי"ח וכמו שנת' בס' תמח". וגם מדבריו משמע (וכן מ"ש בס' תמח"ש שם, שאם יהא מותר בהנאה יש לחוש שמה יניח כל אדם חמצו עד לאחר הפסח ויאמר שהפקירו קודם הפסח כדי שיתיר לו ליהנות ממנו*) שבירושלמי מדובר בחמץ שנמצא אחר הפסח* והערה שבירושלמי אינו שפיקי ע"פ לכות בו, המבואר בס' תמח"ש, כ"א, הפרי"ח הוציא זה מתשובות הירושלמי (ס' ע') כו' וכ"כ בעל ח"י" בספר תורת השלמים כו" – קו"א תמ"ח שם. ולהלן בקו"א שם מפרש כן ע"פ הבבלי נדרים ומפרשים שם. ומשמע שזוהי מדיני גדריו הפקר.

וצ"ע מ"ש בהל' מכירת חמץ בתחלתו, חמץ הנמכר אינו בכלל ביטול והפקר מאחר שהחמץ עליו לחזור ולזכות בו אחר הפסח כמבואר בתשובות הראש"ב בשם הירושלמי (פ"ב ה"ב). וכ"כ מפורש בשו"ת פנ"י שם הירושלמי מפרש הערמה בירושלמי (ולא כהטור כו') שיכנין לחזור ולזכות בו אחר הפסח** ובמקו"ח שם סק"ט ד"ה לכן. שו"ת תו"ח או"ח סכ"ב בתחלתו. וראה נוב"י מהר"ח או"ח ס"ח. שו"ת חת"ס או"ח סק"ד (ומסיים, והמעין בתשו' רשב"א .. יראה להדיא שנתכוון לכל מה שכתבתיו). וראה שו"ת תו"ח שם (וס"ט ואילך). שו"ת שם. ואכ"מ.

25) וראה שו"ע אדה"ז תמ"ז ס"ח.

* גם ברה"ד והפקירו בפני עדים כמו"ש בס' תמח"ש שם. משא"כ בסור ושו"ע ס"ה הלשון, חמץ שנמצא בבית ישראל כו". ופיר"ו כשנמצא ברה"ד לכאורה מותר. וכ"מ בשו"ת פנ"י שם (ומקו"ח שם) דגם לפי מ"ש בירושלמי במקומו הפקר כו' מותר כ"ל הגה"ה 20. וכ"כ בביאורי הגר"א ס"י תלג ס"ו (וכ' דאף באכילה מותר). ** וכ"כ במאירי פסחים מ. א. מגן אבות (להאירי) ענין ה"ח ד"ה, וכן מה שהקשה בשמיית כו".

יראה ובל ימצא, לפחות מדאורייתא²⁶. ועוד: הפקר כזה אינו מועיל מפני שכל אדם יעשה כך כדי להנות מן החמץ לאחר הפסח²⁷. אבל בענינו, אין בכוונתו כלל להנות מן הסוכריות בכל צורה שהיא, אפילו לא על-ידי מכירה, והוא רצה רק לשמור בשלמותן²⁸. ולכן, בנוסף לכך שזוהו רק ספק דרבנן, כדלעיל, אם תערובת חמץ זו זקוקה בכלל להפקר וביעור²⁹, ובמיוחד שזוהו ענין שאינו שכיח – ייתכן, שבמקרה זה לא גזרו חכמים מלכתחילה³⁰ שההפקר אינו מספיק³¹.

26) להעיר מדין חמץ נוקשה כיון שלא עבר עליו בבי" וב"י מה"ת אפילו באכילה שרי (שו"ע ס"ט תמו ובמג"א שם). ועי' מה שהביא במג"א שם מהר"ן. וראה שו"ח שם סימן ח' אות יוד. ומ"ש בפרי"ח תס"ז סק"ט ובקו"א ס' תלו (שהובא לעיל הערה 24) אף שלא עבר אפילו מד"ס אסור בהנאה – ראה לקמן בפנים. 27) בנוגע לחמץ לאחר הפסח וכמפורש בשו"ע אדה"ז תמ"ח סכ"ט, שאם יהא מותר בהנאה יש לחוש שמה יניח כו' כדי שנתיר לו ליהנות ממנו* (וראה שו"ת חת"ס או"ח סק"ד, אלא ששם מבאר זה לענין ביטול כשנשאר ברוטתו). אבל כ"כ לענין לכתחילה בהפקר לפני הפסח המבואר בס' תמח"א. וכן משמע מל' אדה"ז סת"ז ס"ח בדין דשו"ת הרשב"א, אבל חטים הללו כו' ה' בדעתו לחזור ולזכות בהם לאחר הפסח כשיפנה את האוצר (אם היינו מתירין לו ליהנות מהן לאחר הפסח) והרי זה דומה למבער את החמץ ומכוין לחזור ולזכות .. שאין זה ביעור גמור כמו שית' בס' תמח"א לפיכך אסור חכמים להנות מהן לאחר הפסח. וראה קו"א שם סק"ט. ובפרט עפ"י מ"ש בהל' מכירת חמץ בתחלתו (נעקק לעיל הערה 24).

28) משא"כ בנדון הפרי"ח ס' תסו שם, שנתניס מראות ידי אומן". 29) ולפי"ז י"ל שזוהו בדוגמת הנידון ברשב"א שם, שכ' דגם לכתחילה ב, ביטול בעלמא סגי .. מפני שאין נודע ממש שיש שם חטים שנתבקעו .. ושמה אין שם כלל ואם נתבקעו שמה פסגו לגמרי כו' והו"ל ספק ספקיא (ואילו הו' ברור שיש שם חטים מבוקעות ונתיר אותן וביטול לכשיפנה אפשר שהי' צריך לבער כו' דהרי זה כמבטל ומתכוין לחזור ולמכרו לאחר הפסח כו'). וע"ש להלן, אלא שאפשר להתיר מן הצד שאמרתיו כו'. וראה פרי"ח שם שצידד להקל בנידון החיטה כיון שהוא ספק דרבנן. ובשו"ע אדה"ז סת"ז ס"ט, ומסיים, וכל ספק חמץ שעבר עליו הפסח מותר בהנאה (אלא שבהג"ל מודבר לאחר הפסח). 30) ראה פסקי דינים להצ"צ ח"א לב, ד: עיקר דינו שכל שדעתו לחזור ולזכות בו אינו ביטול נראה שהוא רק מדרבנן. וראה מתנה אפרים הלכות זכ"ל מהפקר ס' ח', לדעת הרא"ש בסוגיא נדרים דכל הפקר דעלמא תקנו שיוכל לחזור בו תוך ג' (ימים) כו' הא דשרי במודר הנאה דהוי מילתא דלא שכיח לא תקנו בי' רבנן כו'.

31) וגם הרי אפשר להפקירו בפני ג'. וראה פסקי דינים להצ"צ (כ, ג) שלפי המסקנה בנדרים בפני ג' הו' הפקר מיד (ושם) מ"ש רבנו דלפי' הרא"ם למסקנא אפי' מדאורייתא לא הו' הפקר צ"ע דו"א אלא לר"י כו'.

(* ועד"ז הוא ברומ"ש ה"ל חו"מ פ"א ה"ד. ובשו"ת פנ"י ט"ג (ועוד) כ' שמקורו מהירושלמי ג"ל. וראה ט"כ שם. ואכ"מ. **) וכ"מ בקו"א שם ד, גזירי חכמים לענין מעשר שבת וחמץ במקום שניתל להיות הערמה. אף, שגזרו עליו חכמים אף במטלילין דליכא הפקעת מעשר כו'. הרי בנוד"ד הוא מילתא דלא שכיח כדלקמן בפנים.

חדשה מאתי תצא"⁶.

... רואים בפועל (כמדובר כמ"פ לאחרונה) שאומות העולם בכו"כ

מדינות מסייעים לבני"י בעבודתם (ע"ד ויותר מכפי שהי' ביציאת מצרים), עד שגם במדינה ההיא שהיתה סגורה ומסוגרת ריבוי שנים, ולא נתנו ליהודים לצאת ממנה ולא איפשרו להם לקיים תומ"צ בשלימות וכו' – הרי לאחרונה נשתנתה מן הקצה אל הקצה, וכעת לא זו בלבד שמאפשרים ליהודים להתנהג כרצונם, ומאפשרים להם לצאת משם, אלא עוד יותר – מסייעים להם בכך.

עד שרואים כיום בפועל, שנוסף לזה שבני"י עומדים „הכן כולכם" לגאולה, גם אוה"ע עומדים „הכן כולכם" שבני"י יצאו כבר מהגלות וילכו לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה,

ונשמות בגופים בלי שום הפסק כלל, באים מיד לתכלית השלימות ד"בא אל פרעה" בגאולה האמיתית והשלימה, שלימות הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין", „והי' לך הוי' לאור עולם"⁷.

... דובר כמ"פ, שכבר „כלו כל הקיצין"⁸ וכבר סיימו הכל, והגאולה היתה צריכה לבוא כבר מזמן, ומפני טעמים שאינם מובנים כלל וכלל עדיין לא באה.

מזה מובן, שעכ"פ כעת, צריכה הגאולה לבוא תיכף ומיד ממש. ובלשון העולם: זהו הזמן הכי נעלה („העכסעע צייט") לגאולה האמיתית והשלימה!

... ברוחניות הענינים (עד לדרגות „הכי נעלות") יש כבר שלימות הענינים עד גם לשלימות דגאולה (רוחנית), העיניים הרוחניות של יהודי רואים כבר את הגאולה; כעת צריך רק לפתוח את העיניים הגשמיות, שגם הם יראו את הגאולה כפי שהיא בגלוי לעיני בשר בזמן הזה ...

ובנוגע לפועל .. כל אחד יקבל על עצמו שהלימוד בתורתו של בעל

דערפון איז מובן, אז עכ"פ איצטער, דארף די גאולה קומען תיכף ומיד ממש. ובלשון העולם: ס'איז די העכסטע צייט אויף דער גאולה האמיתית והשלימה!

... ברוחניות הענינים (ביז אין די "העכסטע" דרגות) האָט מען שוין שלימות הענינים ביז אויך די שלימות פון גאולה (רוחנית), די עיניים רוחניים פון אַ אידן זעען שוין די גאולה; איצטער דארף זיין די פתיחה פון די עיניים גשמיים, אז אויך זיי זאָלן זען די גאולה ווי זי איז בגלוי לעיני בשר אין דעם איצטיקן צייט . . .

ובנוגע לפועל . . . יעדערער זאָל אויף זיך אָננעמען אַז זיין לימוד בתורתו פון דעם בעל ההילולא זאָל אויך משלים וממלא זיין דאָס וואָס האָט געפעלט אין דער התפשטות והפצת המעינות צוליב דער מניעה ועיכוב בכח הדיבור פון דעם בעל ההילולא, סיי דורך דעם אייגענעם לימוד בדיבור און סיי אין הפצת המעינות חוצה צו אַנדערער.

(משיחות יום ד' פ' בא, ג' שבת, ו'ש"פ בא, ו' שבת תשנ"ב)

החידוש דדורנו – הדור התשיעי לגבי כל הדורות שלפני זה, עד לדור שלפנ"ז (דור השמיני): מכיון שהגאולה לא באה אז בפועל, ה"בא אל פרעה" (הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין" למטה) לא ה' בתכלית השלימות כנשמה בגוף בריא (היתה הסתלקות הנשמה מן הגוף, וגם הנשמה בגוף היתה במצב ש"הדיבור הוא בגלות" וכו'); משא"כ בדורנו זה – הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה – נעשה תומ"י "נתלו המאורות", שלא זו בלבד שלא חסר ח"ו במאורות הגדולים דגילוי תושב"כ ותושבע"פ², אלא אדרבה – נוספת בזה שלימות נעלית יותר [לא באופן ד"כבד פה מאורייתא שבע"פ וכבד לשון מאורייתא שבכתב"³, להיותו למעלה מזה], באופן שכנשמות בגופים מקבלים בפנימיות "אתפריעו כל נהורין" ש"נתלו" עתה, עי"ז שמשיח צדקנו בא מיד, "שלח נא ביד תשלח"⁴, וילמד תורה את כל העם כולו⁵, עד "תורה

[ואין לשאול על כל הדיון הנ"ל, שכל ענין המכירה וההפקר אינם שייכים לענינו, כי מדובר על חפץ של קטן שיכול רק לקנות – בדעת אחרת – אך לא להקנות למישהו אחר³² או להפקיר³³ – כי לגבי קטן, הסומך על שולחן אביו" הדין הוא שמציאה שמצא או מתנה שקיבל היא „של אביו"³⁴, וממילא חלה על האב החובה למכור זאת לגוי או להפקירו.

מסיבה זו מובן שמסיפור זה א"א ללמוד שלפי דעת ה"צמח-צדק" מוזהר גם קטן באיסור בל יראה ובל ימצא, וחמץ של קטן שעבר עליו הפסח אסור בהנאה³⁵, כי, בנוסף לכך שלא היה כאן חמץ ודאי, ההלכה היא שהסוכריות שייכות לאביו – לגדול].

ובכלל, "צריך עיון" אם אפשר מתוכן הסיפור שדלעיל ללמוד הלכות בענין איסור חמץ לגבי כל אדם – כי מדובר כאן על חמץ דרבנן, וייתכן – רק ספק חמץ, וכן זהו ענין מיוחד שאינו שכיח, ובית שהידרו בו ביותר וכו'.

ה. חסידים נהגו לאכול שיריים וכו' לפני הפסח

כדי להבין זאת יש להקדים ולומר – לפי השמועה מחסידים³⁶ – שחסידיהם של רבותינו נשיאינו נהגו בדומה לאמור לעיל: כאשר היה בידם מאכל או משקה שקיבלו מהרבי ולא יכלו להחזיקו בפסח, הם לא מכרוהו בחמץ, אלא אכלוהו או שתוהו לפני פסח.

הטעם הפשוט לכך הוא: אין זה כבוד לרבי לקחת את השיריים שלו וכדומה (ובמיוחד כאשר הרבי נתנם לחסיד), ולמוסרו או למכרו לאינו-יהודי.

יותר מכך, כאשר המאכל או המשקה נמכרים ועוברים של רשותו של אינו-יהודי,

32 ראה שו"ע חו"מ סרמ"ג ס"ז. ובנו"כ.
33 ראה ב"מ כב, ב. ובפרש"י שם ד"ה יתמי.
34 רמ"א חו"מ סעי' ס"ב. שו"ע אדה"ז הל' הפקר ס"ט. הל' שבת ס' שסו ס"ג.
35 ראה פרמ"ג פתיחה כוללת ח"ב אות ב. שד"ח שם ס"ח אות מג (ע' א"קב ואילך). אות עז (א"קלו). שו"ת חלקת יואב א"ח ס' יט. ובשו"ע אדה"ז (ס' שמג ס"ב) דאביו מחויב מד"ס לגעור בהם ולהפרישם מלעבור על ל"ת ואפילו על איסור של ד"ס. ובס"ג שם, החינוך בל"ת כו' הוא בכל תינוק שהוא בר הבגה כו'. ולהעיר ממש בהל' שבת סרס"ט ס"ג. שלא אסרו להאכילו איסור בידים אלא כשהמאכל אסור מצד עצמו כגון טריפה וכו'וצא בה אבל כשהמאכל מותר מחמת עצמו אלא שהוא זמן האסור באכילה מותר וכו' שהרי מאכלים הקטנים ביהו"כ כו' (ושם ס' קו ס"ג. ס' תעא ס"ז).
36 מכ"מ מ"ח אדומ"ר – לא שמעתי בכ"ז.

צריך לעיין: האם כאשר היהודי קונה אותם בחזרה נשארה בהם הקדושה של הצדיק שהיתה בהם?

ו. איסור חמץ – על עצם הדבר או על ה"תואר"

לכאורה, יש לומר, שהתשובה לשאלה זו תלויה בבירור הענין של מהות איסור חמץ בפסח. וכלשונו של הראג"צ³⁷: האם איסור חמץ הוא לגבי ה"תואר", כלומר, אסור לאכול את המאכל החמצי וכדומה, או שהאיסור, חל על העצם. כפי שהוא מסביר שבירור זה כרוך במחלוקת של רבי יהודה ורבי שמעון³⁸ לגבי חלות איסור הנאה מן החמץ לאחר הפסח, דמאן דסבירא ליה אסור סבירה ליה דהאיסור (=מי שסובר שאסור, סובר שהאיסור) חל על העצם, ומאן דסבירא ליה מותר סבירא ליה דלא הוי רק תואר, וכשהלך הזמן בטל התואר.

זה קשור גם למחלוקת של רבי יהודה עם חכמים³⁹: „רבי יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה, וחכמים אומרים אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים": החכמים סוברים שאיסור החמץ חל על ה"תואר" של הדבר, ולכן די אם „מפרר וזורה לרוח או מטיל לים", שאז בטל „תואר" החמץ, ולכן אין חל עליו איסור אכילה והנאה, למרות שעצם החמץ נשאר. לעומת זאת סובר רבי יהודה שאיסור חמץ, חל על העצם, ולכן צריך דוקא לשרוף את החמץ, כדי שעצם מציאותו תבטל⁴⁰, ולא רק ה"תואר" והאפשרויות לאכילה והנאה⁴¹.

37 קונטרס השלמה ע' 65.
38 פסחים כח, סע"א ואילך.
39 פסחים רפ"ב.
40 בשו"ת צפע"ג ווארשא ס' ג (הובא בצפע"ג עה"ת ר"פ בחוקתי. לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 199) מבאר המחלוקת בפי' תיבת תשבינו. אבל מובן מדבריו שזה שייך להשאלה במהות האיסור. וראה מכתבי תורה מכתב קט. כולם הובאו במפע"צ פ"א ס"ט. וראה לעיל ע' 94 ואילך.
41 לכאורה י"ל שזהו גם המחלוקת אם ביטול ענינו השבתה בלב שיחשוב אותו כעפר כו' (ראה פרש"י פסחים ד, ב. רמב"ם פ"ב מהל' חו"מ ה"ב. וראה רמב"ן פסחים שם) או שהוא מחמת הפקר (תוס' שם. ר"ן ירש פסחים): ביטול הדבר בלבו ומחשבתו כו' מתאים בהתארה (ראה רמב"ן שם. שהביטול מועיל להוציא מתורת חמץ ולהחשיבו כעפר שאינו ראוי לאכילה". וראה צפע"ג (השלמה שם. ושם ע' 46 בתחילתו. ועוד. הובא במפע"צ שם ס"ח) לענין ביטול ע"ז, משא"כ כשמפקירו הרי עצם הדבר יצא מרשותו. ודעת אדה"ז דענינו הפקר – ראה סתלי"א ס"ב. וכן בס"ג"ז מדייק, ביטול והפקר", ולא יפקירנו כו' (וראה סתלי"ד ס"ד). וראה צפע"ג הל' חו"מ פ"ב ה"ב. ובהשמטות שם פ"ג ה"י. – ולהעיר מחיוב שריפת קדשים (האם תלוי בהנ"ל או שזהו דין נוסף). ובכל אופן אינו שייך לעונש

לפי זה לומר, שהשאלה הנ"ל קשורה לכך: אם סוברים שהאיסור „חל על העצם“, וכאשר מוכרים את החמץ לגוי הכרח לכלול במכירה גם את עצם מהותו של החמץ, ובמילא אין נשאת בחפץ שום מציאות של קדושה שיכולה לחול בו.

אך אם סוברים שאיסור החמץ „הוא רק תואר“ שהוא דבר שמחוץ לעצם מציאות החמץ⁴², הרי אז אפשר לומר שבמכירת החמץ (הנעשית כדי לא לעבור על בל יראה ובל ימצא⁴³) נמכר רק הדבר שמחוץ לעצם, ה„תואר“⁴⁴, ובמילא נשאת בחפץ הקדושה הקודמת, בעלותו של הנותן על העצם⁴⁵, הנוגעת לעצם הדבר.

לפי זה, כיון שההלכה היא כרבי שמעון^{45*} שהחמץ לאחר הפסח מותר בהנאה, והאיסור נקבע כקנס בלבד, וכך גם לגבי ביעור חמץ שרק „המנהג לשורפו“⁴⁶, אבל ההלכה היא כחכמים⁴⁷ שדי אם „מפרר וזורה לרוח או מטיל לים“, ולכן יוצא שאפשר למכור שיריים של צדיק וכדומה לאינו יהודי, כי גם לאחר מכן יכולה להישאר בו קדושת הצדיק⁴⁸.

ז. במכירת חמץ נמכר עצם הדבר

אך לאמיתו של דבר אי אפשר לומר כך, כי אמנם המכירה נעשית כדי לא לעבור על איסור בל יראה ובל ימצא, אך דעת רוב הפוסקים היא שזוהי מכירה גמורה, כדלעיל. כלומר, עצם החמץ נמכר לגוי ושייך לו בקנין מוחלט מדאורייתא⁴⁹ – ובמיוחד לפי תקנת אדמו"ר

מיתת שריפה שהרי אופנו – והגוף קיים (סנה' נב, א). משא"כ בשריפה דעיר הנדחת שהיא כליל. ואכ"מ.

42) ולהעיר מב' הדיעות בשו"ע אדה"ו סתמ"ו סמ"ה, סתנ"א סי"ג ובהנהגת שם. ובס' תמו שם, ד"ל שמו חמץ ועכשיו שמו חמץ אלא שעד עכשיו לא אסרו הכתוב ועכשיו הוא תחיתת נבילה".
43) ראה פסקי דינים לרצ"צ ושו"ע אדה"ו בסוף הערה 10. וראה שו"ע בהערה 14.

44) ומצינו עדי"ו בכמה עניני קנינים ובעלות. ולהעיר מצפ"ע מדה"ת לא, ב (הובא במפע"צ פ"א סכ"ט).

45) מעין דוגמת לדבר: קודם ברכה לה' הארץ ומלואה לאחר ברכה והארץ נתן לבני"א (ברכות לה, טע"א) – אף שגם אז הוא לה', אבל כחילוק דקדשים וחולין.

45*) רמב"ם פ"א מהל' חו"מ ה"ד. שו"ע אדה"ו רסתמ"ה. 46) רמ"א סתמ"ה ס"א. שו"ע אדה"ו שם ס"ז.

47) רמב"ם שם פ"ג ה"א. שו"ע אדה"ו שם.

48) להעיר מגדרי הלכות הדין דבאו בה פריצים וחללוה (ע"ז נב, ב (ומלחמות שם). נדרים סב, א. וראה צפ"ע עה"ת הפטרות ב' בור' (ע' רמז), דין כלי המקדש (בהיותם אצל אושרוש – ראה מגילה י"א, ב). אבל ביאת פריצים וכו' אסורה, משא"כ בנדר"ד. ואכ"מ.

49) ראה לעיל הערה 14.

הזקן שיש למנות „ערב קבלן“ – עדיכדי"כך, שהנכרי יכול למכרו לאחר הפסח למישהו אחר⁵⁰. כלומר, לא רק זכות השימוש, או ה„תואר“ של החמץ נמכרו לגוי, אלא עצם הדבר שייך לו⁵¹.

לפי זה מובן מדוע לא רצו חסידים למכור לגוי מאכל מהרבי, כי לא זו בלבד שזוהי היפך מכבוד רבו, כאשר מוסרים את השיריים שקיבלו מן הצדיק לרשותו של אינו יהודי, המקבל חיותו משלוש קליפות הטמאות⁵², אלא שעלידי כך גם מפיקים ח"ו את בעלות הקדושה שהיתה על החמץ קודם לכן⁵³.

ח. שתי המשמעויות להפקר

לפי זה אפשר להסביר מדוע לא נהגו להפקיר שיריים וכו' של צדיק:

את משמעות ההפקר, אומר הראגוצ'ובי⁵⁴, אפשר להסביר בשני אופנים: או משמעותו היא שבעל-הבית מסלק את בעלותו מן החפץ המופקר, והוא אינו שייך לאף-אחד, או שעל-ידי ההפקרה „מקבלים“ כל האנשים זכות וקנין בחפץ המופקר.

ובכך מבאר הראגוצ'ובי את מחלוקת האמוראים שדלהלן⁵⁵:

כאשר אדם שאב מים ביום-טוב מבור של הפקר⁵⁶ למען חברו – אומר רב נחמן שהתחום נחשב „כרגלי מי שנתמלאו לו“. כלומר, אלפיים-האמה (תחום השביתה בשבת) נחשבים מן המקום שבו נמצא האדם שבשבילו נשאבו המים. רב ששת אומר שמחשבים זאת „כרגלי

50) ראה לעיל (בהערה הנ"ל) שאדה"ו כ' ששום אדם .. לא יוכל לקנות .. אחר הפסח, ולא כל' המג"א והח"י. וראה ט"ז שם, ור"ל דלא מכר לעכו"ם רק כדי להפקיע איסור חמץ ולא להפקיענו מרשותו דו"א דאי"כ הו"ל חמץ של ישראל".

51) ולהעיר מהדריעות שלא ימכרו הכלים להנכרי שלא יצטרכו טבילה כשיצאו מרשות העכו"ם (שו"ת שיבת ציון ס"א. שו"ת חת"ס א"ח סק"ט. הובא בשד"ח שם ס"ט אות כז). ומה שלא כתבו אדה"ו – ראה לקו"ש ח"ח ע' 368 ואילך ודלא כבשד"ח שם).

52) להעיר מלקו"ד תשנ"ג, א דכללות הענין שכתב יד קדשו של רבינו הוקן ימצא אצל אינו יהודי היא אחת מפליאות תמים דעים יתברך ויתעלה.

53) וצ"ע אם י"ל שבנדון הנ"ל הערה 7 שאני. 54) הלכות נדרים פ"ב ה"ד (י, ד). הלכות מנחות ענינים פ"ב (לא, ג) ופ"ד (נט, ג).

55) ביצה לט, א. 56) בגמרא קאי פלוגת' בבורות של עולי בבל, אבל בצפ"ע נדרים שם ובמת"ע (לא, ג) גבי „מעיינות הנובעין“ וואו"ל כ' כן כי של עולי בבל לא שייך עתה, משא"כ מעיינות הנובעין גם כשהם של יחיד ה"ה כמו בור של הפקר כבגמרא שם לפנ"ו. וראה השגת הראב"ד הל' י"ט פ"ה ה"י (בסופה).

מזה], באופן אז אלס נשמות בגופים נעמט מען אויף בפנימיות „אתפריעו כל נהורין“ וואָס „נתלו“ איצטער, דורך דעם וואָס עס קומט גלייך משיח צדקנו, „שלה נא ביד תשלה“⁴, וילמד תורה את כל העם כולו⁵, ביו „תורה חדשה מאתי תצא“⁶.

. . . מ'זעט בפועל (ווי גערעדט כמ"פ לאחרונה) ווי די אומות העולם בכו"כ מדינות זיינען מסייע אידן אין זייער עבודה (ע"ד און נאָכמער ווי ס'איז געווען באַ יציאת מצרים), ביז אַז אויך מדינה ההיא וועלכע איז געווען סגורה ומסוגרת אַ ריבוי שנים, און מ'האָט פון דאָרט ניט אַרויסגעלאָזט אידן און זיי ניט דערלאָזט צו מקיים זיין תומ"צ בשלימות וכו' – איז לאחרונה נשתנה געוואָרן מן הקצה אל הקצה, און איצטער איז ניט נאָר וואָס מ'לאָזט אידן זיך פירן דאָרט ווי ביי זיי קומט אויס, און מ'לאָזט זיי פון דאָרט אַרויספאָרן, נאָר נאָכמער – מ'איז זיי דערצו מסייע.

ביז אַז מ'זעט היינט בפועל אַז נוסף לזה וואָס אידן זיינען „הכן כולכם“ צו דער גאולה, שטייען אויך די אוה"ע „הכן כולכם“ אַז אידן זאָלן שוין אַרויסגיין פון גלות און גיין אין ארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה,

און נשמות בגופים בלי שום הפסק כלל, קומט מען גלייך צו תכלית השלימות פון „בא אל פרעה“ בגאולה האמיתית והשלימה, די שלימות הגילוי פון „אתפריעו כל נהורין“, „והי' לך הוי' לאור עולם“⁷.

. . . מ'האָט גערעדט כמ"פ, אַז ס'איז שוין „כלו כל הקיצין“⁸ און מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, און די גאולה האָט שוין פון לאַנג געדאָרפט קומען, און מפני טעמים שאינם מובנים כלל וכלל איז זי נאָך ניט געקומען.

(4) שמות ד, יג.

(5) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א ואילך. ובכ"מ.

(6) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

(7) ישע"י ס, יט.

(8) סנהדרין צז, ב.

. . . השייכות דמאורעות אלה לבנ"י היא – הידיעה ש"הגיע זמן גאולתכם", שלכן, עמדו הכן כולכם לקבלת פני משיח צדקנו, כולל ובמיוחד ע"י ההוספה בעניני תומ"צ, אשר, ע"י "מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה"⁶.

(משיחות ש"פ בא, ד' שבט תנש"א)

(6 רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

סא

דער חידוש פון אונזער דור – דער דור התשיעי לגבי כל הדורות שלפני זה, ביז אויך בדור שלפנ"ו (דור השמיני): וויבאלד אז די גאולה איז דעמולט ניט געקומען בפועל, איז דער "בא אל פרעה" (דער גילוי פון "אתפריעו כל נהורין"¹ למטה) ניט געווען בתכלית השלימות אלס נשמה בגוף בריא (ס'איז געווען די הסתלקות הנשמה מן הגוף, און אויך די נשמה בגוף איז געווען במצב אז דער "הדיבור הוא בגלות" וכו'); משא"כ בדורנו זה – דער דור האחרון פון גלות ודור הראשון פון גאולה – ווערט תומ"י "נתלו המאורות", אז ניט נאָר וואָס עס פעלט ניט ח"ו אין די מאורות הגדולים פון גילוי תושב"כ און תושבע"פ², נאָר אדרבה – עס קומט צו נאָך אַ העכערע שלימות בזה [ניט באופן פון "כבד פה מאורייתא שבע"פ וכבד לשון מאורייתא שבכתב"³, זייענדיק למעלה

(1) זח"א ר"י, א.

(2) ראה של"ה בהקדמתו טז, סע"א. מס' שבועות שלו קצא, א. וראה לקו"ת שה"ש יא, ד. אוה"ת בראשית יד, א, לו, סע"ב. במדבר ע' מו. מג"א (בהוצאת תש"נ – ע' קמט). נ"ך ע' ריו. ועוד. וראה לקו"ש ח"ל ע' 10 ואילך.

(3) זח"א כה, רע"א.

הממלא". ונאמר בגמרא "במאי קא מיפלגי – מר סבר בירא דהפקירא הוא, ומר סבר בירא דשותפי הוא". ומסביר הראגוצ'ובי, ששניהם סוברים שמדובר בבור של הפקר, אלא: רב נחמן סובר, שמשמעותו של הפקר היא שלכונם יש זכות וחלק בדבר, גם למי שעבורו נשאבו המים, ולכן חל על-כך הדין של "בירא דשותפי הוא". רב ששת סובר, שהדבר המופקר אינו שייך לאף-אחד, ולכן יכול הממלא לקחת את הדבר לרשות עצמו (עיי' שם) אבל אין הוא יכול להקנות את המים למישהו אחר, ולכן אי-אפשר לחשב את אלפיים-האמה לפי המקבל, אלא, "כרגלי הממלא"⁵⁷.

ולפי שתי סברות אלו בענין ההפקר, אפשר להסביר את עניננו, כדלקמן.

ט. גם ההפקרה – ההיפך מכבוד רבו

לפי הדעה שההפקר גורם לכך שהדבר שייך לכל האנשים⁵⁸, מובן בפשטות, מדוע לא רצו להפקיר את השיריים של הצדיק – מאותה הסיבה כבמכירת חמץ לגוי – כי אז יהא הדבר שייך לכל הגויים שבעולם. ובמיוחד כיון שיהודים, שאינם מעוניינים בחמץ בפסח, מסירים מעצמם, בפשטות, את האפשרות לזכות בחמץ זה⁵⁹, וזהו היפך כבוד רבו, כדלעיל.

ובפרט אחד חמורה ההפקרה יותר מן המכירה לגוי: כאשר היהודי מוכר לגוי הוא יכול לחפש גוי שהוא מחסידי אומות העולם שלגביהם פוסק הרמב"ם⁶⁰, שיש להם חלק לעולם הבא⁶¹ ובמיוחד כאשר גוי זה מציל את היהודי מלעבור על איסור חמץ בפסח. ואילו כאשר הדבר נהיה, "הפקר לכל" – הוא שייך לכל הגויים, גם לאלה שאינם מחסידי אומות העולם, וזהו סתירה גדולה יותר לכבוד רבו.

(57) אבל להעיר שבגמרא שם (לט, ב) מסיים דפלוגתי' הוא לא אם בירא דשותפא אלא דכולא עלמא בירא דהפקירא היא אלא הכא במגב'ל מצייא לחברי' כו' וכפה'ל' בזה בפרש"י תוס' וכו'. וכן הוא להלכה במג"א א"ח ססצ"ו סק"ד וש"ע אדה"ו שם ס"ח.

(58) ולהעיר מל' אדה"ו סתרל"ז ס"יא, "שהרי יש לכל העולם הילוך בו כו' והגויים אינן מוחל"ן. ובהל' גזילה וגניבה סס"ז.

(59) ובלא"ה אינו ברשותו של אדם ורק שעשאו הכתוב כאילו ברשותו (פסחים ו, סע"ב): וראה ר"ן (פסחים בתחלתו) דמה"ס מהני גילוי דעת' בעלמא דלא ניהא ל' ליהוי וכותא בגוי' כלל סגי. וראה שו"ע אדה"ו סתרל"ד ס"ז.

(60) הלכות מלכים ספ"ח. וראה ירושלמי מגילה פ"ג ה"ב.

(61) ובליקוטי ביאורים (מו, ד – להר"צ כו' ר"ה מפאריטש) שחסידי א"ה הם מק"ג, ומציי'ן שם לשער חמץ בסידור.

י. להפקיר דבר שקיבל מרבו היא הבעה של זלזול

גם לפי הדעה שדבר-ההפקר אינו שייך לכל, הרי מובן, שלקחת דבר יקר, דבר שבקדושה שהאדם קיבל מרבו, וביטולו בלב שלם והשארתו במקום הפקר, זהו ענין של היפך הכבוד, וזו הבעה של זלזול וההיפך מחשיבות⁶². מסיבה זו השתדל ה"צמח-צדק" שנכדו (כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב) יאכל את הסוכריות והן תיהפכנה לדם ובשר כבשרו⁶³, במקום שתשתייכנה לגוי.

יא. חשיבות החינוך לגבי כל פרט

מכל האמור לעיל נלמדת בהפלאה יתירה ההוראה על חשיבות ההשתדלות ואופן החינוך: כיון שהסוכריות היו יקרות כל-כך אצל הרבי (מהורש"ב) נ"ע, שעקב כך הוא שמרן ברשותו בשלמות, ואפילו ויתר על הפיכתן לדם ובשר כבשרו, וכיון שאין איסור להפקירן או למוכרן וכדומה, טוב יותר היה להנות אותם ולאפשר לו להחזיקן אצלו תמיד, גם לאחר הפסח, כדי שיוכל להיזכר בקדושה, בכניסתו לחדר וכו'. ואם בפנימיות נעקרה הקדושה זמנית כאשר הדבר היה ברשות הגוי וכו', הרי הוא היה ילד בן שלוש⁶⁴ ואינו יודע זאת!?

אלא, כאן רואים את ההשתדלות הגדולה בענין החינוך, לא רק בענינים של דאורייתא ודרבנן, או אפילו בהידור מצוה, אלא גם במנהגים וענינים של חסידים – ושכל דבר יהיה כפי אמיתותו.

וכך צריך לעשות לא רק כאשר קל לנהוג כך, אלא גם כאשר הדבר כרוך בפעולה שביחס למחונך היא מסירות נפש (מסירות הרצון). כפי שאכן מוצאים כמה סיפורים גם בנוגע לחינוך של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעצמו.

וכך מרגילים את הילד לשנות לא רק את

(62) דא"א לארכבי' אתרי רכשי (ע"ד כתובות נה, ב) דכל הטעם שמפקירו כיון שרוצה שיתקיים אצלו גם לאחר הפסח דהרי ביטול והפקר צ"ל בלב שלם כו'.

(63) בשו"ת ערוגת הבושם שם דאידי דחביבא הואיל והי' מונח על השלחן גבוה של מרן ז"ל נכון לקיים בו מצות שריפת חמץ כהאי דאמרינן בברכות לט, ב. .. כי הוי מתרמי להו ריפתא דערובא .. הואיל ואתעביד בי' מצוה חזא נעביד בי' מצוה אחרייתא. אבל ראה שו"ת אבני זכרון שם אות ה' דלא מצינו ענין בשריפת חמץ הואיל ואתעביד בה מצוה חזא כו' רק בהושענא דלא מידי דאכילה הוא (וראה לקמן ע' 195 ואילך).

(64) ראה חנוך לנער ע' 8.

הוספה בשורת הגאולה

יד.

והדגשה יתירה בנוגע להכנה להגאולה ע"י חיזוק האמונה והבטחון והצפי' לגאולה, «אחכה לו בכל יום שיבוא»¹ – כלשון בעל ההילולא²:
עמדו הכן כולכם לקבל פני משיח צדקנו.

ובפרט בשנה זו, «הי' תהא שנת נפלאות אראנו», ולאחרי שכבר ראו נסים ונפלאות בתקופה האחרונה, כולל ובמיוחד – יציאתם של רבים מישראל ממדינה ההיא לארץ ישראל, ועי"ז גם קירובם ליהדות תורה ומצוותי', שענין זה הוא מעין ודוגמא והכנה קרובה לקיום היעוד³ «קהל גדול ישובו הנה».

ובזה ניתוסף עוד יותר בימים האחרונים ממש:

המאורעות דימים האחרונים בהענין ד'מלכיות מתגרות זו בזו'⁴ מדגישים שנמצאים בסמיכות ממש להגאולה, כמבואר במדרשי חז"ל⁴ שענין זה הוא מסימני הגאולה.

ובלשון המדרש⁵ «שנה שמלך המשיח נגלה בו . . . מלך פרס מתגרה במלך ערבי . . . וכל אומות העולם מתרעשין ומתבהלין . . . ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תתייראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . . הגיע זמן גאולתכם».

. . . ובנוגע לפעולותיהם של שונאי ישראל שמנסים לפגוע ח"ו – אין בהם ממש, ולא יעלה הדבר בידם,

(1) עיקר הי"ב מי"ג עיקרים.
(2) «היום יום» ט"ו טבת. ובכ"מ.
(3) ירמ' לא, ז.
(4) ב"ר פמ"ב, ד. מדרש לקח טוב לך לך יד, א.
(5) יל"ש ישעי' רמז תצט.

לקוטי בא – יו"ד שבט שיחות

«מדותיו הטבעיים», אלא גם את «טבעיות מדותיו»⁶⁵.
והכוז לכך ניתן מרבתינו נשיאינו, ש"בתר רישא גופא אזיל"⁶⁶ (=אחר הראש הולך הגוף), ללכת באורחותיהם ובדרכיהם אשר הורונו נצח סלה ועד.
(משיחות ש"פ בלק תשל"ג)

(66) עירובין מא, א.

(65) לקו"ד ח"א נו, א.

לזכות

כ"ק אדונו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד